

Tüskehúzók

2009 augusztus 24. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Móser Zoltán fantasztikus cikksorozata a régmúlt id?k, az elfelejtett Magyarország kincseit mutatja meg nekünk ebben a párját ritkító sorozatban, mely a Magyar Nemzet hétvégi magazinjának volt elengedhetetlen tartozéka. Utazzon velünk, ismerjük meg együtt Magyarországot.

„… mert tudd meg, hogy a tüske egy
szempillanat alatt megy be a talpba, de órákig kell piszmogni, míg kiveszik.”
(Mikszáth Kálmán)

Heinz Ladendorf német kutató egyik könyvében végigkíséri az antikvitás tanulmányozásának és másolásának egész történetét. Például azt a folyamatot, hogy „hogyan lesz a híres Spinario (a Tüskehúzó), amelynek már a XI–XII. századtól ismeretesek plasztikai és miniatúravariációi, a középkorban a március jelképe (a hónap, amikor elkezdenek mezítláb járni), hogyan lesz a reneszánsz kedvelt kisplasztikai modellje, s hogyan hatol el a téma a XVIII–XIX. századig, néha különleges változatokkal, például pikáns, erotikus tüskehúzón?kkel”. Münchenben látható egy 1600 körül készült kisméret? szobor, amely Venust mint tüskehúzót ábrázolja.
De mi els?sorban az ábrázolás eredetére vagyunk kíváncsiak, s ezt minden szerz? egybehangzóan a capitoliumi prototípusban látja, amely a Kr. e. V. századból való. A meztelenül láttatott férfi tüskehúzó mellett gazdag volt az ókor n?i változatokban, de félig felöltözött pásztorfiúként is ábrázolták. Középkori elterjedése – egy ül? figura, aki azon fáradozik, hogy a bal lábából kihúzzon egy tüskét – a XI–XII. századra tehet?. Gregorius mester (1200 körül) egyik narrációjában el?ször nevetségesnek találta a figurát, ám a szenved?, eltorzult arcot megfigyelve a nagyság és a fenség erejér?l is szólt.
Az Ószövetségben az ártalmatlannak tetsz? tövis az Úr büntetése, a földi fáradozás, a bánat és a megpróbáltatás kifejez?je. A középkorban a tüskét az eredend? b?n szimbólumának tartották: a lábban lév? tüske annak a büntetése, aki letért az igazi útról. A legismertebb Friedrich von Wettin érseknek (meghalt 1152-ben) a magdeburgi dómban található sírján lév? ábrázolás. De ismerjük Chartres-ból, Burgosból, Melle-b?l, Vézelay-b?l k?be vésett s egy XIII. századi kódexben megfestett ábrázolását is. Hozzá kell tennünk, hogy a tüske jelképe nem mindig egyértelm?: jelentése a betegségt?l a bujaságig terjed. A somogyvári domborm? ábrázolása szintén eltér az ismertekt?l, hisz a tüskehúzót itt egy oroszlánnal együtt ábrázolják. „Az oroszlán balra mozdul, fejét vicsorogva hátrafordítja, farkát a jobb szélen magasra tartja. A farka a közepe táján, a feje az orr környékén sérült. Az emberalak el?tte jelenik meg, nagyjából középtájon, térdel? helyzetben. Feje letört, melle és jobb karja súlyosan roncsolt. Fejének törése er?szakoltan balra hajtott tartásra vall. Bal lábát talppal fölfelé maga elé emeli. Baljával átfogja lábfejét, jobbjának ujjai közt kampósszögnyi tüskefélét tart, amely a lábujjak mögötti párnás talprészen t?nik el. Jobb lábát oldalra kifordítja. Öltözéke térd fölött végz?d? ruha, amelynek alsó része szoknyaszer?, fels? része hosszú ujjú, feszesebb szabású. A formák kidolgozása a szemb?l látható felületekre összpontosult. A jobb láb ujjait ugyan elöl-hátul megformálták, de az oroszlánszáj részleteit csak elöl dolgozták ki. Oroszlánnal kettesben ábrázolt tövishúzó máshonnan nem ismert” – írja Tóth Sándor egyik tanulmányában.
Különös figura ez a tüskehúzó, s különös a hiányzó, ám hátravetettnek látszó fej tartása is. Arcát sem látjuk, de tudjuk, hogy szenved. Szenvedésének van-e értelme? Erre a költ?i kérdésre a válasz messze vezet. Ha a falu plébániatemplomában állna, biztos, hogy prédikáció közben alakja és értelmezése sokszor el?került volna. De ez a bencés kolostor temploma volt, amelyet francia szerzetesek laktak. Nyilván ?k hozták a mintát francia földr?l.
Móser Zoltán, mno.hu

Ajánló